

Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austriackiego.**Część CXI.**

wydana i rozesłana 13. Sierpnia 1850.

328.

Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 7. Sierpnia 1850, obowiązujące dla wszystkich krajów koronnych, w których nowa organizacja sądowa w wykonaniu stoi, **którem się przepisują i począwszy od 30. Sierpnia 1850. dla tychże krajów koronnych w działalność wprowadzają nowe postanowienia względem różnych gałęzi praktyki sądowej i względem praktycznych egzaminów sądowych.**

Aby dotychczas obowiązujące postanowienia względem praktycznych egzaminów, do obieralności na urząd sądowy potrzebnych, w zgodności ustawić z nową organizacją sądową z dnia 14. Czerwca 1849. i z organiczną ustawą dla urzędów sądowych z dnia 28. Czerwca 1850. *) , raczył Najjaśniejszy Pan, J. C. Mość, w skutek Najwyższej uchwały z dnia 5. Sierpnia 1850, na wniosek ministra sprawiedliwości i za doradą Swjej Rady ministrów, rozporządzić jak następuje:

§. 1.

W tych krajach koronnych, w których nowa organizacja sądowa z dnia 14. Czerwca 1849. w wykonaniu stoi, począwszy od 30 Sierpnia 1850., względem różnych gałęzi praktyki sądowej i praktycznych egzaminów sądowych, w zastosowanie wejsć mają przepisy następujące:

Ogólne postanowienia.

§. 2.

Począwszy od tegoż dnia w namienionych krajach koronnych istnieć mają tylko następujące trzy gatunki praktycznych egzaminów na urząd sądowy:

1. Egzamin na urząd sędziowski, uzdalniający do posady w stanie sędziowskim, w prokuratorstwie rządowem i do posady auskulatorskiej (§§. 20. i 21.).

2. Egzamin adwokacki, uzdolniający do osiągnięcia samodzielnego wykonywania adwokatury, jakoteż do notaryatu, lecz także do każdej posady w stanie sędziowskim, przy prokuratorstwie rządowem i przy urzędach fiskalnych (§. 23);

*) W części LXXXVI dziennika praw państwa Nr. 258.

Objętość i początek działalności niniejszego rozporządzenia.

Gatunki praktycznych egzaminów sądowych.

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für die

Kaiserthum Oesterreich.

CXI. Stück.

Ausgegeben und versendet am 13. August 1850.

328.

Verordnung des Justizministeriums vom 7. August 1850,

giltig für alle Kronländer, in welchen die neue Justizorganisation in Wirksamkeit ist.

wodurch in Folge Allerhöchster Entschliessung vom 5. August 1850 für eben diese Kronländer neue Bestimmungen über die verschiedenen Zweige der Justiz-Praxis und über die praktischen Justizprüfungen vorgeschrieben und vom 30. August 1850 angefangen in Wirksamkeit gesetzt werden.

Um die bisher geltenden Bestimmungen über die zur Wahlfähigkeit für einen Justizdienst erforderlichen praktischen Prüfungen mit der neuen Justizorganisation vom 14. Juni 1849 und mit dem organischen Gesetze für die Gerichtsstellen vom 28. Juni 1850*) in Einklang zu bringen, haben Se. Majestät der Kaiser laut Allerhöchster Entschliessung vom 5. August 1850 auf den Antrag des Ministers der Justiz und über Einrathen Allerhöchstihres Ministerrathes verordnet, wie folgt:

§. 1.

In denjenigen Kronländern, in welchen die neue Justizorganisation vom 14. Juni 1849 in Wirksamkeit ist, haben vom 30. August 1850 angefangen in Beziehung auf die verschiedenen Zweige der Justiz-Praxis und auf die praktischen Justizprüfungen nachfolgende Vorschriften in Anwendung zu kommen.

Umfang und Anfangspunct der Wirksamkeit dieser Verordnung.

Allgemeine Bestimmungen.

§. 2.

Von ebendem Tage angefangen werden in den genannten Kronländern nur nachstehende drei Gattungen von praktischen Justizdienst-Prüfungen bestehen:

Gattungen der praktischen Justizdienst-Prüfungen.

1. Die Richteramts-Prüfung, welche zur Anstellung im Richterstande, in der Staatsanwaltschaft, und zu einer Auscultanten-Stelle befähigt (§§. 20 und 21);
2. die Advocatur-Prüfung, welche zur Erlangung der selbständigen Advocatur-Ausübung, so wie zum Notariate, aber auch zu jeder Anstellung im Richterstande, bei der Staatsanwaltschaft und bei den Fiscalämtern (§. 23) befähigt;

*) Im LXXXVI. Stücke des Reichsgesetzblattes, Nr. 258.

3. Egzamin notaryacki, uzdoimający do osiągnięcia posady notaryusza.

§. 3.

Język, w którym egzamina mają być przedsiębiorane.

Każdy z tych egzaminów przedsiębioranym będzie w języku urzędowym tego wyższego sądu krajowego, u którego się odbywa egzamin. Jeżeli w okręgu tego wyższego krajowego sądu, inne jeszcze istnieją języki krajowo-zwyczajne, tedy na żądanie kandydata, egzamin po części także i w jednym z tych języków przedsięwziętym być musi.

§. 4.

Skutek tych egzaminów co do objętości krajów.

Egzamin złożony u wyższego sądu krajowego którego bądź z namienionych krajów koronnych (§. 1), ważnym jest także dla wszystkich innych krajów koronnych, w których powsz. ks. ust. cyw. z dnia 1. Czerwca 1811. i ks. ust. karn. z dnia 3-go Września 1803. w wykonaniu stoją (§. 27).

§. 5.

Powszechnie przedwarunki przypuszczenia do każdego z tych egzaminów.

Kto do którego z tych egzaminów przypuszczonym być chce, musi wykazać

- albo teoretyczny egzamin rządowy, ustawą przepisany, albo dowody, wedle tej że ustawy, miejsce tego egzaminu zastępujące, i
- praktykę urzędową następnie oznaczoną

O praktyce i egzaminie na urząd sędziowski.

§. 6.

O praktyce urzędowej do egzaminu na urząd sędziowski.

Kto do egzaminu na urząd sędziowski przypuszczonym być chce, ten wykazać winien, że się, po osiągnięciu wymogu w §. 5. lit. a) ustanowionego, przez pełne dwa lata ze skutkiem poświęcał praktyce sądowej w jednym z tych krajów koronnych, w których już nowa organizacya sądów w wykonaniu stoi (§§. 24--26).

§. 7.

Porachowanie czasu praktyki.

Z tego dwuletniego praktyki czasu, powinien kandydat przynajmniej pół roku przepędzić u sądu krajowo-, albo u sądu powiatowo-kolegialnego, pół roku u sądu powiatowego (pojedynczego), pół roku w urzędzie rządowo-prokuratorским w siedzisku sądu krajowego, albo powiatowo-kolegialnego.

Co się tycze czwartego półrocza, kandydatowi do woli zostawia się, czy go użyć chce w praktyce u jednego z tych urzędów albo u urzędu fiskalnego, u adwokata albo u notaryusza. Tenże równie przytem do żadnego pewnego porządku przywiązany nie jest, tudzież wolno mu jest, wyż wspomniane gatunki praktyki także i przez dłuższy jak tu przepisany czas odbywać, jeżeli tego prezydent wyższego sądu krajowego §. 8. bez szkody dla innych kandydatów i bez wszelkiego zresztą przeszkodzenia w służbie publicznej dozwolić może.

§. 8.

Przydzielanie prawniczych praktykantów do różnych władz sądowych.

Przydzielanie prawniczych praktykantów, o takową sądową praktykę ubiegających się, do różnych sądów i do rządowych prokuratorstw, dzieje się w każdym okręgu wyższego sądu krajowego, przez prezydenta wyższego sądu krajowego, a mianowicie, co się tycze prokuratorstw rządowych, w porozumieniu z jeneralnym prokuratorem w siedzisku wyższego sądu krajowego.

3. die *Notariats-Prüfung*, die nur zur Erlangung der Stelle eines Notars befähiget.

§. 3.

Jede dieser Prüfungen wird in der Geschäftssprache desjenigen Oberlandesgerichtes vorgenommen, bei dem sie abgelegt wird. Bestehen in dem Sprengel dieses Oberlandesgerichtes noch andere landesübliche Sprachen, so muss auf Verlangen des Candidaten die Prüfung zum Theile auch in einer dieser Sprachen vorgenommen werden.

§. 4.

Die bei dem Oberlandesgerichte eines der genannten Kronländer (§. 1) abgelegte Prüfung gilt auch für alle übrigen Kronländer, in welchen das a. b. G. B. vom 1. Juni 1811 und das St. G. B. vom 3. September 1803 in Wirksamkeit sind (§. 27).

§. 5.

Wer zu einer dieser Prüfungen zugelassen werden will, muss sich:

- a) entweder mit der durch das Gesetz vorgeschriebenen theoretischen Staatsprüfung oder mit den nach eben diesem Gesetze die Stelle dieser Prüfung vertretenden Belegen, und
- b) mit der nachstehend bezeichneten Geschäfts-Praxis ausweisen.

Von der Praxis und Prüfung für das Richteramt.

§. 6.

Wer zur Richteramts-Prüfung zugelassen werden will, hat auszuweisen, dass er sich nach Erlangung des in §. 5 lit. a festgesetzten Erfordernisses, durch volle zwei Jahre der Justiz-Praxis in einem derjenigen Kronländer mit Erfolg gewidmet habe, in welchen die neue Justizorganisation in Wirksamkeit steht (§§. 24—2).

§. 7.

Von dieser zweijährigen Praxis-Zeit muss er wenigstens ein halbes Jahr bei einem Landes- oder einem Bezirks-Collegialgerichte, ein halbes Jahr bei einem Bezirks-(Einzeln-)Gerichte, ein halbes Jahr bei einer staatsanwaltschaftlichen Behörde am Sitze eines Landesgerichtes oder eines Bezirks-Collegialgerichtes zugebracht haben.

In Ansehung des vierten halben Jahres hat der Candidat freie Wahl, ob er es in der Praxis bei einer dieser Behörden oder bei einem Fiscalamte, Advocaten oder Notar verwenden wolle. Ebenso ist er hierbei an keine bestimmte Reihenfolge gebunden, sowie es ihm freisteht, die angeführten Arten der Praxis auch durch längere als die hier vorgeschriebene Zeit zu nehmen, in soferne diess von dem Präsidenten des Oberlandesgerichtes (§. 8) ohne Nachtheil für andere Candidaten und ohne sonstige Störung des öffentlichen Dienstes bewilligt werden kann.

§. 8.

Die Zuweisung der sich um diese Justiz-Praxis meldenden Rechts-Practikanten an die verschiedenen Gerichte und Staatsanwaltschaften erfolgt in jedem Oberlandesgerichtssprengel von dem Präsidenten des Oberlandesgerichtes, und zwar in Beziehung auf die Staatsanwaltschaften, im Einverständnisse mit dem General-Procurator am Sitze des Oberlandesgerichtes.

Przysięga zachowania tajemnicy i sposobu użycia prawniczych praktykantów w praktyce sądowej.

§. 9.

Kandydaci, nim przystąpią do tej praktyki, u którego bądź z rzeczonych urzędów sądowych, mają złożyć przysięgę zachowania tajemnicy i powinni być uniego używani wedle przepisu §. 126. organicznej ustawy o urzędach sądowych z d. 28. Czerwca 1850.

§. 10.

Praktyka takowa niedolicza się do czasu służby.

Ta praktyka sądowa nie dolieży się kandydatom do czasu służby rzeczywistej rządowej.

§. 11.

Zaświadczenia względem praktyki.

Każdy z tych urzędów, równie też ci adwokaci i notaryusze, u których kandydat sądową odbył praktykę, mają mu na to wydać zaświadczenie, w którym poświadczą się ma czas i sposób użycia, jakoteż ukazane przez kandydata uzdolnienie i stopień jego pilności.

§. 12.

Przypuszczenie do egzaminu na urząd sędziowski.

Proźby o przypuszczenie do egzaminu na urząd sędziowski, podawane być mają do tego wyższego sądu krajowego, który względem wykazania prawnych wymagań, pod zastrzeżeniem rekursu do ministerstwa sprawiedliwości, rozstrzygać i proźby te podług porządku czasu, w którym je podano, załatwiać ma. Na to mieć trzeba wzgląd, aby żaden kandydat nie zostawał dłużej nieegzaminowanym jak dwa miesiące, licząc od dnia podania proźby. Ze względu na to, dni egzaminu na każdy pojedynczy miesiąc naprzód ustanowione, i nietylko każdemu kandydatowi z zezwoleniem na jego proźbę, lecz też i przez dziennik urzędowy wychodzącej w kraju koronnym gazety rządowej obwieszczone być mają.

§. 13.

Złożenie komisji egzaminacyjnej.

Komisya egzaminacyjna w każdym pojedynczym przypadku przez prezydenta wyższego sądu krajowego złożoną być, i jeżeli tenże sam nie prezyduje, składać się ma z prezesa senatu, albo innego rady wyższego sądu krajowego, jako prezydującego, z jednego rady wyższego sądu krajowego, z jednego rady sądu krajowego, z jednego członka prokuratorstwa rządowego i z jednego adwokata.

Przybieranie członków prokuratorstwa rządowego dzieje się za porozumieniem z generalnym prokuratorem, co się zaś tycze adwokatów — z liczby osób prezydentowi wyższego sądu krajowego przez izbę adwokacką w tym celu co rok oznaczyć się mających.

§. 14.

Przedsiębranie egzaminu na urząd sędziowski i zaświadczenie na to.

Egzamin na urząd sędziowski na przyszłość tylko ustny jest i ma się przedsiębrać jako jeden ogólny egzamin ze wszystkich gałęzi służby sądowej.

Egzamin jawnie odbywa się i musi z każdym kandydatem pojedynczo, najmniej przez dwie godziny trwać, i na wypróbowanie gruntownych wiadomości wszystkich ustaw, które cywilny i karny sędzia i prokurator rządowy znać powinien, włącznie prawa górnieszego rozciągać się, a mianowicie także jego praktyczną urzędową wprawność i uzdolnienie do uporządkowanego wykładu doświadczyć.

Każdy z egzaminujących komisarzy, ma pytania zadawać i na wypadłość każdej pojedynczej odpowiedzi, swe zdanie sobie zanotować. Po ukończonym egzaminie, ma komisya do obradowania przystąpić i wedle większości głosów rozstrzygnąć, czy kandydat tak wedle doświadczonej teoretycznych i praktycznych wiadomości, jak wedle daru swego pojmowania i sądzenia, i wedle swego ustnego wykładania zdolność do praktycznej służby sądowej wykazał, czy nie.

§. 9.

Vor dem Eintritte in diese Praxis bei einer der genannten Justizbehörden haben die Candidaten bei derselben einen Verschwiegenheitseid abzulegen und sind nach Vorschrift des §. 126 des organischen Gesetzes für die Gerichtsstellen vom 28. Juni 1850 zu verwenden.

Verschwiegenheitseid und Verwendungsart dieser Rechtspraktikanten in der Justizpraxis.

§. 10.

Diese Justiz-Praxis ist den Candidaten in die Dienstzeit des wirklichen Staatsdienstes nicht einzurechnen.

Nichteinrechnung dieser Praxis in die Dienstzeit.

§. 11.

Jede derjenigen Behörden, gleichwie auch diejenigen Advocaten und Notare, bei welchen der Candidat die Justiz-Praxis genommen hat, haben ihm darüber ein Zeugniß auszufertigen, in welchem die Zeit und Art der Verwendung, sowie die von dem Candidaten bekundete Befähigung und der Grad seines Fleisses zu bezeugen sind.

Zeugniß über diese Praxis.

§. 12.

Die Gesuche um Zulassung zur Richteramts-Prüfung sind bei dem Oberlandesgerichte einzubringen, welches über die Nachweisung der gesetzlichen Erfordernisse, unter Vorbehalt des Recurses an das Justizministerium, zu entscheiden, und diese Gesuche nach der Zeitordnung ihres Einlaufens zu erledigen hat. Es ist dafür zu sorgen, dass kein Candidat länger als zwei Monate vom Tage der Ueberreichung seines Gesuches ungeprüft bleibe. Mit Rücksicht hierauf sind die Prüfungstage im Voraus für jeden einzelnen Monat festzusetzen, und sowohl jedem Candidaten mit der Bewilligung seines Gesuches, als auch durch das Amtsblatt der in dem Kronlande erscheinenden Regierungs-Zeitung bekannt zu machen.

Zulassung zur Richteramts-Prüfung.

§. 13.

Die Prüfungs-Commission ist in jedem einzelnen Falle von dem Präsidenten des Oberlandesgerichtet zusammen zu setzen, und hat, wenn derselbe nicht selbst den Vorsitz übernimmt, aus dem Senats-Präsidenten oder einem anderen Rathemitgliede des Oberlandesgerichtes als Vorsitzenden, einem Rathe des Oberlandesgerichtes, einem Landesgerichtsrathe, einem Mitgliede der Staatsanwaltschaft und einem Advocaten zu bestehen.

Zusammensetzung der Prüfungs-Commission.

Die Beiziehung der Mitglieder der Staatsanwaltschaft geschieht im Einverständnisse mit dem General-Procurator, hinsichtlich der Advocaten aber aus der Zahl der dem Präsidenten des Oberlandesgerichtes von der Advocatenkammer zu diesem Zwecke Jahr für Jahr zu bezeichnenden Individuen.

§. 14.

Die Richteramts-Prüfung ist künftighin nur mündlich und als Eine Gesamt-Prüfung über alle Zweige des Justizdienstes vorzunehmen.

Vernahme der Richteramts-Prüfung und Zeugniß darüber.

Sie hat öffentlich Statt zu finden, mindestens mit jedem Candidaten einzeln zwei Stunden zu dauern, und sich auf die Erprobung gründlicher Kenntnisse aller dem Civil- und Strafrichter und dem Staatsanwälte zu wissen nöthigen Gesetze, mit Inbegriff des Bergrechtes, auszudehnen, und insbesondere auch dessen praktische Geschäftsgebühre und Fähigkeit eines geordneten Vortrages zu erforschen.

Jeder der Prüfungs-Commissäre hat Fragen zu stellen, und sich über das Ergebniss jeder einzelnen Antwort sein Gutachten vorzumerken. Am Schlusse der Prüfung hat sich die Commission zur Berathung zurückzuziehen, und nach Stimmenmehrheit zu beschliessen, ob der Candidat

W pierwszym razie ma prezydent wyższego sądu krajowego wydać kandydatowi zaświadczenie, w którym się rzeczona wypadłość pojedynczo uwierzytelni, a kandydatowi także i to potwierdzi, w których językach egzamin odbyto (§. 3), i jak dalece kandydat przytem zupełną ich znajomość praktycznie wykazał.

W drugim zaś razie wyznaczy mu komisya stosowny termin, w którym się kandydat ku powtórzeniu egzaminu zgłosić może.

Jeżeliby tenże tym sposobem już dwa razy reprobowanym został, natenczas już nigdy więcej do żadnego z egzaminów niniejszą ustawą przepisanych przypuszczo nym być nie może.

O praktyce i egzaminie do adwokatury.

§. 15.

Przedwarunek przypuszczenia do egzaminu do adwokatury.

Kto do egzaminu na adwokata przypuszczonym być chce, oprócz ogólnych w §. 5. ustanowionych wymogów, w szczególności jeszcze wykazać ma, że

- a) dostąpił na jakim c. k. austriackim uniwersytecie przez rzeczywiste złożenie przepisanych ku temu ścisłych egzaminów jurydycznego stopnia doktorskiego, i że
- b) po osiągnięciu wykazu w §. 5. lit. a) ustanowionego najmniej przez ciąg pełnych lat czterech, a między temi znowu najmniej przez ciąg lat dwóch po osiągniętym stopniu doktorskim, w jednym z krajów koronnych, w §. 1-m oznaczonych, z skutkiem się oddawał praktyce do adwokatury potrzebnej.

§. 16.

Praktyka adwokacka.

Z tejże czteroletniej urzędowania praktyki, powinien kandydat $2\frac{1}{2}$ roku przepędzić w urzędzie fiskalnym lub u adwokata, jeden rok w sądowej praktyce, w §. 7-m namienionej, a pół roku w prokuratorstwie rządowem. Co do kolejnego porządku tych różnych gałęzi praktyki, zostawia mu się wybór wolny.

§. 17.

Egzamin adwokacki.

Co się tycze egzaminu adwokackiego, jakoteż zaświadczenia na takowy wystawić się mającego, mają być zastosowane przepisy wyż ustanowione (§§. 12—14) dla egzaminu na urząd sędziowski, lecz z następującymi jeszcze postanowieniami:

- a) Przy złożeniu komisji egzaminacyjnej (§. 12) na miejsce jednego z trzech sędziów ma być drugi adwokat przybrany.
- b) Egzamin adwokacki nietylko ustnie, lecz także piśmiennie odbywać się ma.
- c) Tak przy ustnej jak piśmiennej części tego egzaminu, oprócz doświadczenia własności, w §. 14. namienionych, w szczególności także doświadczyć należy kandydata biegłości co się tycze pierwszego wprowadzenia interesów prawnych i dalszych sądowych kroków tak w sprawach spornych jak i niespornych, tudzież jego uzdolnienia, co się tycze ułożenia dokumentów prawnych i użyć się mającej przytem przezorności (prawnictwo kautelarne).

Do piśmiennego egzaminu kandydat dopiero wtedy przypuszczonym być ma, gdyłoży egzamin ustny. Przy tym egzaminie ma się od niego żądać ułożenia pism spor-

sowohl nach den dargelegten theoretischen und praktischen Kenntnissen, als nach seiner Auffassungs- und Beurtheilungsgabe und seinem mündlichen Vortrage die Fähigkeit zum praktischen Justizdienste dargethan habe oder nicht.

Im ersten Falle ist dem Candidaten von dem Oberlandesgerichts-Präsidenten ein Zeugnis auszufertigen, in welchem der gedachte Erfolg einfach beglaubiget, insbesondere aber auch bestätigt wird, in welchen Sprachen die Prüfung bestanden wurde (§. 3), und in wie ferne der Candidat hierbei die vollkommene Kenntniss derselben praktisch bewährt habe.

Im zweiten Falle aber ist ihm von der Commission ein angemessener Termin zu bestimmen, innerhalb dessen er sich zur Wiederholung melden könne.

Wurde er schon zweimal auf solche Weise reprobirt, so ist er nie mehr zu einer der in diesem Gesetze geregelten Prüfungen zuzulassen.

Von der Praxis und Prüfung für die Advocatur.

§. 15.

Wer zur Prüfung für die Advocatur zugelassen werden will, hat ausser den im §. 5 festgesetzten allgemeinen Erfordernissen noch insbesondere nachzuweisen, dass er

Vorbedingung der Zulassung zur Advocatur-Prüfung.

- a) an einer k. k. österreichischen Universität durch wirkliche Ablegung der hiefür vorgeschriebenen strengen Prüfungen den juridischen Doctorgrad erworben habe, und dass er
- b) nach Erlangung des im §. 5 lit. a festgesetzten Ausweises mindestens durch vier volle Jahre, und hiervon wieder wenigstens zwei Jahre nach erlangtem Doctorgrade, sich in einem der im §. 1 bezeichneten Kronländer der für die Advocatur erforderlichen Geschäfts-Praxis mit Erfolg gewidmet habe.

§. 16.

Von dieser vierjährigen Geschäfts-Praxis muss er 2½ Jahre bei einem Fiscalamte oder Advocaten, Ein Jahr in der im §. 7 erwähnten Gerichts-Praxis, und ein halbes Jahr bei einer Staatsanwaltschaft zugebracht haben.—Hinsichtlich der Reihenfolge dieser verschiedenen Zweige der Praxis ist ihm freie Wahl gelassen.

Advocatur-Praxis.

§. 17.

Hinsichtlich der Advocatur-Prüfung und des über dieselbe auszustellenden Amtszeugnisses haben die oben (§§. 12—14) für die Richteramts-Prüfung festgesetzten Vorschriften, noch mit folgenden Bestimmungen, in Anwendung zu kommen:

Advocatur-Prüfung.

- a) Bei der Zusammensetzung der Prüfungs-Commission (§. 12) ist statt eines der drei Richter ein zweiter Advocat beizuziehen.
- b) Die Advocatur-Prüfung ist nicht bloss mündlich, sondern auch schriftlich vorzunehmen.
- c) Sowohl bei dem mündlichen als bei dem schriftlichen Theile dieser Prüfung ist, nebst der Erprobung der im §. 14 erwähnten Eigenschaften, insbesondere auch des Candidaten Gewandtheit in Beziehung auf die erste Einleitung von Rechtsgeschäften und der weiteren gerichtlichen Schritte in und ausser Streitsachen, sowie seine Fähigkeit in Beziehung auf die Abfassung von Rechtsurkunden und auf die hiebei in Anwendung zu bringenden Vorsichten (Cautelar-Jurisprudenz) zu erforschen.

Zur schriftlichen Prüfung ist der Candidat erst zuzulassen, nachdem er die mündliche bestanden hat. Bei derselben ist ihm die Entwerfung der Streitschriften und des richter-

nych i wyroku sędziowskiego, wraz z powodami rozstrzygnięcia na przedłożony mu przypadek cywilno-prawny; dalej żądać należy na karno-sądową rozprawę ułożenia wyroku przekazującego, wraz z powodami, tudzież ułożenia pisma oskarżającego, jakoteż pisma obronnego, nakoniec karno-sądowego wyroku ostatecznego wraz z powodami rozstrzygnięcia, — a to w miejscowościach urzędu. Przytem dozwolone mu są do jego dowolnego użycia dotyczące księgi ustaw i zbiory ustaw; atoliż przyrzec ma daniem na to ręki, iż zaniecha przy tychże robotach wszelkiej cudzej pomocy.

Osądzenie komisji egzaminacyjnej (§. 14) ma się także i na piśmienne wypracowania rozciągać; wszelakoż wydaje się kandydatowi na obie części egzaminu, gdyby je odbył, jedno tylko zaświadczenie. W przypadku, gdyby kandydat nie utrzymał się przy piśmiennym egzaminie, mają ważność co do powtórnego przypuszczenia do tejże części egzaminu te same postanowienia, jakie wyżej już (§. 14) dla ustnego wymieniono.

O praktyce i egzaminie do notaryatu.

§. 18.

Praktyka notaryacka jako przedwarunek przypuszczenia do egzaminu notaryackiego.

Kto chce do egzaminu notaryackiego przypuszczonym być, ma oprócz ogólnych w §. 5. ustanowionych wymagań, szczególnie jeszcze wykazać, że po osiągnięciu wyroku tam właśnie pod lit. a) ustanowionego, poświęcał się najmniej przez ciąg lat trzech praktyce dla urzędowania w notaryacie potrzebnej. Dwa lata z tychże powinien na wszelki sposób u któregoś bądź notaryusza przepędzić, jeden zaś rok może podług swej woli i w dowolnych czasie oddziałach przepędzić także w jakim sądzie (§. 7), w urzędzie fiskalnym, albo u adwokata.

§. 19.

Egzamin notaryacki.

Co się tycze egzaminu notaryackiego i zaświadczenia na takowy wydać się mającego, mają także ważność w ogólności przepisy dla egzaminu na urząd sędziowski (§§. 12—14) ustanowione, tylko że

- a) przy złożeniu komisji egzaminacyjnej (§. 12), zamiast jednego z trzech sędziów, jeden notaryusz przybrany być powinien;
- b) także i egzamin notaryacki piśmiennie i ustnie ma być przedsięwzięty; i
- c) tak przy ustnej jak przy piśmiennej części tegoż egzaminu, ściśle zachowanym być ma ten kierunek, wedle którego doświadczeniem być ma osobliwie kandydata uzdolnienie w ułożeniu prawnych dokumentów o stosunkach kontraktowych, równie rozporządzeń woli ostatecznej i protestów wekslowych, tudzież jego biegłość w tem postępowaniu, a mianowicie przy sporządzaniu tych aktów sądowych, które do notaryusza jako komisarza sądowego należą, jakoteż jak najdokładniejsza jego znajomość wszystkich tych instytucji i zupełna jego wprawność w wszystkich owych interesach, które z notaryatem połączone są.

Oprócz tego ważność mają, co się tycze przypuszczania do piśmiennej części egzaminu notaryackiego, jako też co się tycze osądzenia takowego, te same postanowienia, jakie wyżej w §. 17. ustanowiono.

lichen Erkenntnisses sammt Entscheidungsgründen über einen vorgelegten Civilrechtsfall; ferner über eine strafgerichtliche Verhandlung die Entwerfung des Verweisungs-Erkennnisses sammt Beweggründen, sofort die Abfassung der Anklage-, so wie der Vertheidigungsschrift, ferner des strafgerichtlichen Endurtheiles sammt Entscheidungsgründen im Amtlocale aufzutragen. — Hiebei sind ihm wohl die einschlägigen Gesetzbücher und Gesetzsammlungen zur Verfügung zu stellen; er hat aber durch Handschlag zu geloben, dass er sich bei diesen Arbeiten jeder fremden Beihilfe enthalten wolle.

Die Beurtheilung der Prüfungs-Commission (§. 14) hat sich auch über die schriftlichen Ausarbeitungen auszudehnen; es ist aber dem Candidaten über beide Theile der Prüfung, wenn er sie bestanden hat nur Ein Zeugniss auszufertigen. — Für den Fall, dass er die schriftliche Prüfung nicht bestehen sollte, gelten wegen der Wiederzulassung zu diesem Theile der Prüfung die nämlichen Bestimmungen, welche oben (§. 14) für die mündliche festgesetzt wurden.

Von der Praxis und Prüfung für das Notariat.

§. 18.

Wer zur Prüfung für das Notariat zugelassen werden will, hat ausser den im §. 5 festgesetzten allgemeinen Erfordernissen noch insbesondere nachzuweisen, dass er nach Erlangung des ebendaseibst lit. a festgesetzten Ausweises, sich mindestens durch drei Jahre der für das Notariat erforderlichen Geschäfts-Praxis gewidmet habe. Zwei Jahre hievon muss er jedenfalls sich bei einem Notar verwendet haben. Ein Jahr aber kann er nach freier Wahl und in beliebigen Zeitabtheilungen auch bei einem Gerichte (§. 7), Fiscalamte oder Advocaten verwenden.

Notariats-Praxis als Vorbedingung der Zulassung zur Notariats-Prüfung.

§. 19.

Auch in Ansehung der Notariats-Prüfung und des darüber auszufertigenden Amtszeugnisses haben im Allgemeinen die für die Richteramts-Prüfung (§§. 12—14) festgesetzten Vorschriften zu gelten, nur soll

Notariats-Prüfung.

- a) bei Zusammensetzung der Prüfungs-Commission (§. 12) statt einer der drei Richter ein Notar beigezogen werden; es ist ferner
- b) auch die Notariats-Prüfung mündlich und schriftlich vorzunehmen; und
- c) sowohl bei dem mündlichen als schriftlichen Theile dieser Prüfung insbesondere jene Richtung festzuhalten, wornach vorzugsweise des Candidaten Fähigkeit in Abfassung von Rechtsurkunden über Vertragsverhältnisse, gleichwie von letztwilligen Anordnungen und Wechselprotesten, ferner dessen Gewandtheit in jenem Verfahren und insbesondere bei der Aufnahme von jenen Gerichtsacten, die dem Notar als Gerichtscommissär obliegen, sowie überhaupt dessen genaueste Kenntniss aller jener Institutionen und dessen vollkommene Geübtheit in allen jenen Geschäften erprobt werden soll, welche mit dem Notariate verbunden sind.

Ausserdem gelten hinsichtlich der Zulassung zum schriftlichen Theile der Notariatsprüfung, so wie in Ansehung der Beurtheilung derselben die nämlichen Bestimmungen, welche oben im §. 17 festgesetzt wurden.

Postanowienia przechodnie.

§. 20.

Działalność dotychczasowych dekretów obieralności, na urząd sędziowski, na adjunkta fiskalnego i na adwokata.

Dekrety obieralności, których na urząd cywilno- i kryminalno-sędziowski, na urząd adjunkta fiskalnego, jako też na adwokaturę wedle dotychczas istniejących przepisów już nabyto, zostawać mają w przyznanej im dotychczasowemi ustawami zupełnej działalności. Z dotychczasowych wojskowych egzaminów sądowych tylko tak zwany egzamin stabilny, już przed działalnością niniejszego rozporządzenia złożony, uzdalniać ma do urzędu cywilno- i karno-sędziowskiego w stanie cywilnym lub do prokuratorstwa rządowego.

§. 21.

Działalność egzaminów sądowych dotychczas częścią tylko złożonych.

Ci kandydaci, którzy do tej chwili, kiedy niniejsze rozporządzenie w działalność wejdzie, złożyli wprawdzie ze skutkiem egzamin na urząd adwokacki, fiskalny albo cywilno-sędziowski, ale nie także i egzamin na urząd kryminalno-sędziowski, mają się do uzdolnienia na urząd sędziowski albo na urząd prokuratorstwa rządowego, w ogólności, po wykazaniu prawnie przepisanej praktyki (§§. 24 — 26.) wprawdzie także podać egzaminowi wyż w §§. 12 — 14. oznaczonemu, wszelakoż takowy ograniczony być ma do doświadczenia uzdolnienia na urząd karno-sędziowski. Przy takowych kandydatach zaś, którzy dotychczas tylko na urząd kryminalno-sędziowski egzaminowani są, a którzy się na urząd sędziowski, rządowo-prokuratorcki, na adwokaturę lub na notaryat uzdolnić chcą, nie ma miejsca powtórne doświadczenie karno-sądowego uzdolnienia przy egzaminie w miarę niniejszego przepisu składać się mającym.

Przeciwnie zaś, począwszy od dnia działalności niniejszego rozporządzenia dekret obieralności na urząd sędziowski w ciężkich przestępstwach policyjnych, o ile posiadacze takowego nie są oraz w stanie wykazać obieralności na urząd cywilno- i kryminalno-sędziowski, nie może już więcej uzdalniać do wykonywania urzędu karno-sędziowskiego, tudzież egzamin auskultatorski już przed onym czasem działalności niniejszego rozporządzenia złożony (§. 23.) tylko wyjątkowo, w braku kandydatów, na urząd sędziowski egzaminowanych, do osiągnięcia posady auskultatorskiej uzdalniać może.

§. 22.

Przechodnie rozporządzenie względem uzdolnienia do notaryatu.

Przy obsadzeniu posad notaryackich aż do 1. Stycznia 1852. notaryacki egzamin owe wykazy zastąpić mogą, które w obwieszczającym patencie ustawy notaryackiej ustanowiono. — Ci, którzy egzamin notaryacki w przeciągu czasu aż do 1. Stycznia 1852. złożyć chcą, mogą do tegoż przypuszczeni być nawet i bez wykazania praktyki notaryackiej, jeżeli tylko ogólnie wykazać mogą trzechletnią praktykę sądową (§§. 7, 16, 24-26). — Kto egzamin notaryacki w przeciągu czasu od 1. Stycznia 1852. aż do 1. Stycznia 1853. złożyć chce, wykazać ma, że się podczas trzechletniej praktyki sądowej przez jeden rok wyłącznie u notaryusza używać dawał. — Począwszy od 1. Stycznia 1853. postanowienia §^{tu} 18. w zupełne wykonanie wstępują.

§. 23.

Ustanie egzaminów na urząd górniczo-sędziowski, egzaminów górniczo-adwokackich i na urząd fiskalnego adjunkta i auskultanta.

Z dniem działalności niniejszego rozporządzenia, bezwarunkowo w krajach koronnych, w §^{cie} 1. oznaczonych, ustać mają istniejące dotąd szczególne egzamina na urząd górniczo-sędziowski i górniczo-adwokacki, tudzież na urząd fiskalnego adjunkta i oddzielne egzamina auskultatorskie.

Vorübergehende Anordnungen.**§. 20.**

Die nach den bisher bestandenen Vorschriften bereits erworbenen **Wahlfähigkeits-Decrete** für das **Civil- und Criminal-Richteramt**, für eine **Fiscaladjuncten-Stelle**, sowie für die **Advocatur** haben in der ihnen durch die bisherigen Gesetze zugestandenen vollen **Wirksamkeit** zu verbleiben. Von den bisherigen **Militär-Justizdienst-Prüfungen** soll nur die schon vor der **Wirksamkeit** dieser Verordnung abgelegte sogenannte **Stabal-Prüfung** zu dem **Civil- und Strafrichteramt** für den **Civilstand** oder zur **Staatsanwaltschaft** befähigen.

Wirksamkeit der bisherigen Richteramts-, Fiscaladjuncten- und Advocatur-Wahlfähigkeits-Decrete.

§. 21.

Diejenigen **Candidaten**, welche zur Zeit, wo diese Verordnung in **Wirksamkeit** tritt, zwar die **Advocatur-, Fiscal- oder Civilrichteramts-**, aber nicht auch die **Criminal-Richteramts-Prüfung** mit Erfolg abgelegt haben, haben sich zur **Befähigung** für das **Richter- oder Staatsanwaltschafts-Amt** überhaupt, nach **Ausweisung** der gesetzlichen **Praxis** (§§. 24—26) zwar ebenfalls der oben in den §§. 12—14 bestimmten Prüfung zu unterziehen, allein es ist dieselbe auf die **Erprobung** der **Strafrichteramts-Befähigung** zu beschränken. Bei solchen **Candidaten** hingegen, welche bisher nur für das **Criminal-Richteramt** geprüft sind, und die sich für das **Richter-, Staatsanwaltschafts-Amt**, die **Advocatur** oder das **Notariat** befähigen wollen, ist bei der hiefür nach **Massgabe** der gegenwärtigen **Vorschrift** abzulegenden Prüfung von der nochmaligen **Erprobung** der **strafrichteramtlichen Fähigkeit** Umgang zu nehmen.

Wirksamkeit der bisher nur theilweise abgelegten Justizdienst-Prüfungen.

Dagegen soll von dem **Tage** der **Wirksamkeit** dieser Verordnung angefangen das **Wahlfähigkeits-Decret** für das **Richteramt** in schweren **Polizeiübertretungen**, in soweit die **Besitzer** desselben nicht zugleich die **Wahlfähigkeit** für das **Civil- und Criminal-Richteramt** auszuweisen vermögen, nicht mehr zur **Ausübung** des **Strafrichteramtes**, und die bereits vor jenem **Zeitpunkte** abgelegte **Auscultanten-Prüfung** (§. 23) nur **ausnahmsweise**, bei dem **Mangel** von, für das **Richteramt** geprüften **Candidaten**, zur **Erlangung** einer **Auscultantenstelle** befähigen.

§. 22.

Bei der **Besetzung** der **Notariatsstellen** kann bis **1. Jänner 1852** die **Notariatsprüfung** durch jene **Nachweise** ersetzt werden, welche in dem **Kundmachungspatente** der **Notariatsordnung** festgesetzt werden. — Diejenigen, welche die **Notariatsprüfung** in dem **Zeitraume** bis zum **1. Jänner 1852** abzulegen wünschen, können zu derselben auch ohne **Nachweisung** einer **Notariatspraxis** zugelassen werden, wenn sie überhaupt eine **dreijährige Justizpraxis** (§§. 7, 16, 24—26) nachzuweisen vermögen. — Wer die **Notariatsprüfung** in dem **Zeitraume** vom **1. Jänner 1852 bis 1. Jänner 1853** ablegen will, hat nachzuweisen, dass er während der **dreijährigen Justizpraxis** sich durch ein **Jahr** ausschliesslich bei einem **Notare** verwendet habe. — Vom **1. Jänner 1853** angefangen treten die **Bestimmungen** des §. 18 in volle **Wirksamkeit**.

Vorübergehende Anordnung über die Befähigung zum Notariate.

§. 23.

Von dem **Tage** der **Wirksamkeit** dieser Verordnung angefangen, haben die bisher bestandenen besonderen **Bergrichteramts- und berggerichtlichen Advocatur-,** sowie die **Fiscaladjuncten-,** und die abgesonderten **Auscultanten-Prüfungen** in den §. 1 bezeichneten **Kronländern** unbedingt **aufzuhören**.

Aufhören der Bergrichteramts-, berggerichtlichen Advocatur-, der Fiscaladjuncten- und Auscultanten-Prüfungen.

Osobnym postanowieniom pozostawia się, o ile do osiągnięcia samodzielnej posady przy urzędzie fiskalnym, oprócz uzdolnienia adwokackiego (§. 17.), wymagane będą praktyczne jeszcze egzamina do służb administracyjnych i finansowych.

§. 24.

Działalność
praktyki wedle
dotychczasowych
ustaw ukończonoj.

Kto do tego czasu, w którym niniejsze rozporządzenie w wykonanie wejdzie, wedle dotychczas istniejących przepisów, odbył już praktykę do złożenia egzaminu na adwokata lub na adjunkta fiskalnego potrzebną, ten na podstawie tejże do wszystkich w niniejszej ustawie przepisanych egzaminów,— a ten który zupełnie odbył praktykę, dotychczas do przypuszczenia do egzaminu na cywilno- i kryminalno-sędziowski urząd dostateczną, do egzaminu, w §. 14 oznaczonego, jeszcze aż do 1. Lipca 1851. przypuszczonym być może. Po upływie tego terminu zaś pierwszej wykazać ma wedle niniejszego rozporządzenia (§. 25) jeszcze potrzebne może jakie uzupełnienie praktyki.

§. 25.

Działalność
dotychczas
częścią tylko
odbytej praktyki.

Takowych kandydatów, którzy podczas rozpoczynającej się działalności niniejszego rozporządzenia praktykę sędziowską, fiskalną albo adwokacką wedle dotychczasowych przepisów już rozpoczęli, ale jeszcze nie ukończyli, przed przypuszczeniem do egzaminu na urząd sędziowski albo adwokacki, na wszelki sposób jeszcze do półrocznej praktyki przy prokuratorstwie rządowem (§. 7) zobowiązać należy, reszta zaś czasu praktyki do odpowiedniego egzaminu potrzebnej, wedle dotychczasowych ustaw i w ten sposób porachowaną być ma, ażeby potrzebną na urząd sędziowski praktykę, w każdym w §. 7. wymienionym sądzie dalej brać można, i ażeby kandydat przytem szczególnie w takowych interesach urzędu sędziowskiego użytym był, w których mu wedle sposobu dotychczasowej jego praktyki wprawy brakuje.

§. 26.

Przechodnie
przypuszczenie
nie posiadających
stopnia doktorskiego
sędziów do egzaminu
adwokackiego.

Równie też dla nieposiadających stopnia doktorskiego egzaminowanych sędziów w §. 13. prowizorycznej adwokackiej ustawy z dnia 15. Sierpnia 1849. wyrzeczone uwzględnienie,—wedle którego ci aż do ostatniego Grudnia 1850. do egzaminu adwokackiego przypuszczeni będą, jeżeli wykażą, że beznagannie wykonywali urząd sędziowski przez lat 5. w jakim sądzie austriackim, albo jako sędziowie pojedynczy albo jako radcy sądu kolegiального, — utrzymuje się aż do właśnie wspomnionego czasu.

§. 27.

Wzajemne
stosunki uzdolnienia
do służby sądowej
ku innym krajom
koronnym.

Ważność praktyki sądowej i praktycznych egzaminów sądowych, z skutkiem złożonych, w tych krajach koronnych, w których niniejsze rozporządzenie, albo przynajmniej powsz. ks. ust. cyw. i ks. ust. karn. w wykonaniu stoi, także i co się tycze Węgier, Siedmiogrodu, Krocacji, Sławonii, Serbskiego województwa, Temeskiego banatu i Pogranicza wojskowego, jako też nawzajem, działalność podobnych uzdolnień dla tychże krajów koronnych, uporządkuje się osobnemi przepisami.

§. 28.

Zniesienie
dotychczasowych
przepisów.

Z dniem działalności niniejszego rozporządzenia ustają wszelkie w krajach koronnych, w §^{cie} 1. oznaczonych istniejące dotąd prawne przepisy, o ile te, co do przedmiotu niniejszego rozporządzenia, co innego rozporządzały.

Es bleibt besonderen Bestimmungen vorbehalten, in wie ferne zur Erlangung einer selbständigen Anstellung bei einem Fiscalamte, nebst der Advocaturs-Befähigung (§. 17) noch praktische Prüfungen für administrative und finanzielle Dienste erforderlich seyn werden.

§. 24.

Wer zur Zeit, wo diese Verordnung in Wirksamkeit tritt, die nach den bisher bestandenen Vorschriften zur Ablegung der Advocaturs-, oder Fiscaladjuncten-Prüfung erforderliche Praxis bereits vollendet hat, kann auf Grundlage derselben zu allen in diesem Gesetze vorgezeichneten Prüfungen, und derjenige, welcher die bisher zur Zulassung der Civil- und der Criminalrichteramts-Prüfung genügende Praxis vollends zurückgelegt hat, zu der im §. 14 bestimmten Prüfung noch bis zum 1. Juli 1851 zugelassen werden. Nach Ablauf dieses Termines ist vorläufig die nach dieser Verordnung (§. 25) noch etwa nöthige Ergänzung der Praxis auszuweisen.

Wirksamkeit der nach den bisherigen Gesetzen vollendeten Praxis.

§. 25.

Solchen Candidaten, welche zur Zeit der beginnenden Wirksamkeit dieser Verordnung die Richteramts-, Fiscal- oder Advocaturs-Praxis nach den bisherigen Vorschriften bereits begonnen aber noch nicht vollendet haben, ist vor Zulassung zur Richteramts- oder Advocaturs-Prüfung jedenfalls noch eine halbjährige Praxis bei einer Staatsanwaltschaft (§. 7) zur Pflicht zu machen, die übrige zur entsprechenden Prüfung erforderliche Praxiszeit aber nach den bisherigen Gesetzen und in der Art zu berechnen, dass die zum Richteramte erforderliche Praxis bei jedem der im §. 7 genannten Gerichte fortgesetzt werden kann, und dass der Candidat hiebei vorzugsweise in solchen Geschäften des Richteramtes verwendet werden soll, deren Einübung ihm nach der Beschaffenheit seiner bisherigen Praxis fehlt.

Wirksamkeit der bisher nur theilweise bestandenen Praxis.

§. 26.

In gleicher Weise bleibt die für nicht graduirte geprüfte Richter in dem §. 13 der provisorischen Advocaten-Ordnung vom 15. August 1849 ausgesprochene Begünstigung, bis zum letzten December 1850 zur Advocaten-Prüfung zugelassen zu werden, wenn sie sich ausweisen, durch 5 Jahre bei einem österreichischen Gerichte als Einzelrichter oder als Collegialgerichtsräthe das Richteramt tadellos ausgeübt zu haben, bis zu dem ebenerwähnten Zeitpunkte aufrecht.

Transitorische Zulassung nicht graduirter Richter zur Advocaturs-Prüfung.

§. 27.

Die Geltung der in solchen Kronländern, wo diese Verordnung oder doch das a. b. G. D. und das St. G. B. in Wirksamkeit sind, mit Erfolg zurückgelegten Justiz-Praxis und praktischen Justizdienst-Prüfungen auch in Beziehung auf Ungarn, Siebenbürgen, Croatien, Slavonien, die Woiwodschaft von Serbien, das Temeser Banat und die Militär-Gränzgebiete, so wie entgegen die Wirksamkeit der für diese Länder erlangten analogen Befähigungen im Verhältnisse zu den erstgenannten Kronländern, wird durch besondere Vorschriften geregelt werden.

Wechselbeziehungen der Justizdienst-Befähigungen zu den übrigen Kronländern.

§. 28.

Vom Tage der Wirksamkeit der gegenwärtigen Verordnung treten in den §. 1 bezeichneten Kronländern alle bisher bestehenden gesetzlichen Vorschriften, so weit sie in Beziehung auf den Gegenstand dieser Verordnung etwas Anderes verfügt haben, ausser Wirksamkeit.

Aufhebung der bisherigen entgegengesetzten Vorschriften.

Schmerling m. p.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
DEPARTMENT OF THE HISTORY OF ARTS
1390

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
DEPARTMENT OF THE HISTORY OF ARTS
1390

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
DEPARTMENT OF THE HISTORY OF ARTS
1390

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
DEPARTMENT OF THE HISTORY OF ARTS
1390

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
DEPARTMENT OF THE HISTORY OF ARTS
1390